

IZRAELITA
TANÜGYI ÉRTESÍTŐ.

Az országos magyar izr. tanító-egyesület közlönye.

Megjelen havonkint egyszer.

Felelős szerkesztő: SZÁNTÓ ELEÁZÁR.

Az előfizetési pénzek és tagsági díjak
Ózer Zsigmond egyleti pénztárnokhoz
K l a u z á l - u t c z a 4. szám küldendők.

Szerkesztői iroda: Sip-utca 12. sz.

Kiadja az „Orsz. magy. izr. tanító-
egyesület.”

Előfizetési ár: Nem tagok számára
egész évre 2 frt.

Az egyesület tagjainak díjmentesen jár.

Az izr. anyakönyvi intézmény és a néptanítók.

E lap olvasói előtt bizonyára nem ismeretlen a nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi ministeriumnak m. évi 1924. szám alatt kibocsátott rendelete, a melyet az izr. anyakönyvek rendezése tárgyában kibocsátott. Napi és felekezeti lapok eléggé foglalkoztak a zsidó anyakönyvekkel és nem csodálkozhatunk, ha az ezek érdekében menesztett rendelet fokozottabb és behatóbb ismertetés tárgyává lett, úgy hogy annak fény és árnyoldalai kellőleg megvilágítva lettek. Jelesen a „Magyar zsidó Szemle“ december és január havi számaiban nevezett rendeletet, az új anyakönyvi kerületeket és ez alkalomból egész cikksorozatot tett közé. Ezekből t. olvasóim figyelmébe a lugosi főrabbinak Krassó-Szörénymegye alispáni hivatalához benyújtott beadványát kell ajánlanom, a mely beadvány oda irányul, hogy a hitoktatók, a mennyiben ezek néptanítók, az anyakönyvvezetéssel megne bizassanak.

A magyar zsidó tanítóság, a mely minden alkalommal a felekezeti mozgalmakat éber figyelemmel kísérte, azok közül habár szerényen, de tevékeny részt vett, az anyakönyvek intézménye körül támadt elvi kérdéseket, különösen olyant, a mely bennünket felette érdekel hallgatással nem mellőzhet, hanem erkölcsi kötelessége fölszólalni, sértett jogait védelmezni és a reánk nézve sérelmes beadványra higgadtan, de férfiasan válaszolni.

A lugosi főrabbi beadványában fejtegeti, miszerint a ministeri rendeletben említett vallástanító nem azonos a hitoktatóval és azt következőképen indokolja :

„Mint hitoktató t. i. legtöbb felekezeti iskoláinkban sőt sok középiskolában is a rabbi felügyelete s ellenőrzése és az általa kitűzött tantervnek megoldása mellett a néptanítók működnek, a kiknek azonban semmiféle qualificatiójuk arra nézve nincs, hogy egyéb lelkeszi teendőket végezzenek, és akik ezért a rendelet értelmében az anyakönyvvezetéssel, s a mit

különösen ki kell emelnünk házasságok kötésével megbizhatók nem lehetnek.“ Ezt követi :

„Vallástanító a rendelethez egyenesen mint a rabbi-helyettes magyarázata szerepel, és miután a zsidoknál a hitoktatói működés eddig különös qualificatiohoz kötve nem volt és így ezen hitoktatóknak a rabbi-hivatal viseléséhez szükséges qualificatiojuk köztudomás szerint nincsen is, tiltakozni vagyok kénytelen az ellen, hogy az eddig főrabbi-sági kerülemhez csatolt községekben az anyakönyvvezetés hitoktatókra bizassék.“

Befejezésül következőkében ismétli kérelmét

„Kimondassék, hogy a rendeletben előforduló vallástanító szó nem egyéb, mint a rabbi-helyettes körülírása, azaz a héber móréczedek szónak szó szerinti fordítása.“

Megjegyzem, mielőtt a fentebbiekre reflektálok, hogy ezen beadvány helyi és személyi érdekek kapcsán keletkezhetett, mert a t. szerző ur be sem várta a kerületében végbemeendő választásokat, hanem beadványát akkor terjesztette be, mikor a megyei hatóságok a rendelet birtokában még nem valának és így azt hivatalból a rabbi tudtára nem adhatták.

A beadvány lényegére nézve nem hiszem, hogy megfontolta e a tudos és felvilágosodott lugosi főrabbi a hazai viszonyokat és felekezeti országos állapotainkat, mert feltételezem, hogy ő is a nevezett ministeri rendelet tulajdonképeni céljait nem a rabbik, rabbi-helyettesek és vallástanítók anyagi érdekeiknek előmozdításában találta fel, hanem jól ismerve a rendelet létesítő okait, t. i. a törvényhatóságoknak szünni nem akaró kérelmezéseiket a zsidó-anyakönyvek rendtelensége tárgyában, azok első sorban az anyakönyveknek országszerte egyöntetű helyes, a hol csak lehet hazai nyelven való vezetésére irányulnak. Ennek megvalósulása pedig e szerint az összes kerületekben rabbik és rabbi-helyettesek által nem képzelhető, és ha a kormány a rendelet által célba vett rendezést véghez hajtani is akarja, és valószínűleg fogja is, úgy első sorban szükség van a haza nyelvét beszélő, hazafias, a korszellemmel haladó és mivel anyakönyvvezetőkre, legyenek ezek rabbik, rabbi-helyettesek avagy hitoktatók.

Az igen tisztelt főrabbi ur azt mondja beadványában, hogy a hitoktatók különösen qualificálva nincsenek; ugyan kérem mily képesítéssel bírnak a rabbi-helyettesek? A néptanítókról, hitoktatókról statisztikai adataink vannak, azok képesítését országos törvények stipulálják, a melyek értelmében négy középiskolai osztályon kívül négy évig a képzőintézeteket látogatják, tehát érettségivel egyenlő kiképezetést érnek, eltekintve attól, hogy vannak köztük jeles hebreisták, a kik a zsidóság és tanügye érdekében jeles szolgálatokat tettek, kitünő vallástanokat és a hitoktatás terén uttörő munkákat kidolgoztak és talán ép oly jártasak a vallási törvényekben mint az ugynevezett moréh czedek, illetve rabbi-helyettes?

Ezekről azonban vajmi keveset tudunk qualificatio dolgában; statisztikánk nem lévén, e helyen az élő adatokra kell utalnom, a melyeket országszerte az illető személyekről nyerhetünk és csak főt. Löw Imánuelnek, ugyancsak a „Magyar zsidó Szemle“ e havi számában megjelent cikkéből erre vonatkozólag következőket regisztrálhatunk :

„Sok község a papi teendőket nyomoruságos módon sakterek és sammeszék által végezteti ;“ továbbá :

„Tudok községet, mely sammeszét avanchiroztatta rabbi-helyettesnek s nem szégyel az ő árnyékában nyugodni, általa még esketési funkciót is végeztetni, noha mindenki tudja, hogy az előtte kötött házasságok a fennálló törvényes szabályok értelmében semmisek.“

És ezek a rabbihelyettesek, vagy ha tetszik móreh czedek, tisztelet a kivételeknek, a kik a legtöbb esetben egy nyolczadiv papirra irt diploma alapján esketéseket kötni és szent vallási szertartásokat végezni hivatva érzik magukat, a kik gyakran az elemi oskolát sem végezték mindaddig, mig országszerte képzett papok lesznek, az anyakönyvveket is vezessék ?

A hitoktatók, néptanítók pedig, a kik meg a legjelesebb papokat a hitoktatásban helyettesítik és secundálják ezen hivataltól ki legyenek zárva és talán azon indoknál fogva, hogy a lugosi főrabbi választanító és hitoktató közt, a mely elnevezések csak köztudomás szerint egy fogalmat tartalmaznak, különbséget vélt feltalálni, és mivel kerületében a rabbihelyetteseket jobban sziveli mint a hitoktatókat ?

Igaz, felekezeti szempontból jogosan kérelmezhetjük, hogy esketéseket és egyéb fontosabb vallásos szertartásokat csak vallásunk dogmái szerint qualificált egyének végezzék ; azonban az anyakönyvek, ezen állami intézmény mért nem volnának vezethetők vallás-hitoktatók által ? Hiszen, a ministeri rendelet értelmében, még ama rabbi, rabbihelyettes is, a ki a házasuló felek által bejelentett eskető ellen kifogásokat tenne, szigoru büntetéssel sujtatik, a miből kiviláglik, hogy az anyakönyvvezetőnek épen-séggel esketéseket végeznie nem is kell.

Végre felemlithetjük, hogy valamint a jogokkal kötelességek járnak, úgy minden kötelesség-telejesítés jogokat is feltételez. *Ha a néptanítók a hitoktatást, mint egy felekezet legfontosabb, legdrágább kincsét vezetik és eddigelé közeli-meréssel az ebbeli papi teendőket végzik, mivel a rabbihelyettesek erre többnyire keptelenek* ildomos e azon esetleges mellékjövedelmet, a mely az anyakönyvek vezetése által itt-ott az amúgy is mostoha viszonyok közt élő tanító-ságra háramlanék, a sakterek és sammeszek részére biztosítani, hollott ez esetek ügyis csak a kisebb kerületekben, leginkább orthodox községekben képzelhetők, a melyek vagy képtelenek, vagy általában nem hajlandók mivelte lelkészt alkalmazni.

Ezek után bátran állithatom, hogy a magyar zsidó tanító-ság a ministeri rendeletet talán a legnagyobb lelkesedéssel fogadta, mert az abból esetleg eredő és ép zsidó oldalról hangsúlyozott örvendetes következményeket, mint a zsidó felekezetnek törvénybe való igtatását felekezeti autonómiánk rendezését és a papságnak a többi felekezeti lelkészekkel való egyenjegosítását szivünk-ből ohajtjuk, a melyek érdekében e lapok hasábjain oly számtalanszor lelkesedtünk, és melyek hiányát tanügyünk legjobban sinli meg.

Csakhogy, ha azok szilárd álaapon fenálljanak és felekezetünk a fokozatos fölvirágzást elérje, úgy a tanügyet első sorban kell ápolnunk és gondoznunk, a még ez irányban létező számos göröngyeket gondosan az útból elhárítani és a mi fő, szükséges, hogy papságunk az iskola jólétét szivén hordozza és a népnevelés, a hitoktatás és az általános művelődés terjesztésében fáradozó tanító-sággal karöltve buzgalkodjék.

Mindaddig pedig, mig ezek valósulnak és az egész országban képzett magyar zsidó papok hivataloskodni fognak, a zsidó-ság tekintélye érdekében cselekszünk, ha *az államhatalom iránti kötelezettségeinknél fogva azon vagyunk, hogy az új anyakönyvek akár rabbik, akár rabbihelyettesek vagy hitoktatók által, de mindenesetre művelt, derék és hazafias egyénektől vezessenek, hogy ezentúl ez ügyben a törvénzhatóságok panaszt ne emeljenek.*

Topolya, 1886, január 28.

Lévai I.

4*

Ifjusági szini előadások.

(Folytatás és vége.)

De hiszen nem hiába gondoskodtak azok a bizonyos pogány istenek, akik a tanítókat oly annyira, szeretik arról, hogy az alázatos hajladozástól jól meggömbölyödjék ennek háta az efféle apprehensiók könnyű lerázhatása céljából. Vigasztalódjunk! Mindenütt gratapersonának lenni, ez csak a diplomaták titka és még azoknak sem sikerül mindig, Aki egyszer érzi magában, hogy ő elég ember belevágni a fejszéjét ebbe a kemény fába, az bizton számíthat környezetére jobbainak és értelmesebbjeinek pártfogására, támogatására és elismerésére. S buzdításul megemlékezhetik Schiller szép mondatáról: *Mach és Wenigen recht, Vielen gefallen ist schlimm. Und: Wer den Besten seiner Zeit genug gethan, der hat gelebt für alle Zeiten.*

Ha futólag végig tekintünk azokon a nehézségeken, melyekbe e vállalat ütközik, szemükbe ötlük, hogy már a teendők legelseje, az előadandó darab megválasztása a tanító izlésének biztos próbaköve. Nem egy darabot láttam gyermekekkel eljátszatni, melynek tendenciája határozottan kárhóztatandó. Egy még élő költőnkől — *momina sunt odiósa* — bírnak egy darabot, mely egy zsványbanda vitézi tetteit *dythirambikus* ihlettel dicsőíti, és a haramiaéletnek általában valóságos apotheosisa. Hüledelve kérjük a darab végén: *Holl itt a drámai igazságszolgáltatás?* Annak semmi nyoma, Efféle genre csak nem gyermeknek való, mert szem előtt tartandó a régi de igaz szó: A gyermeknek csak a legjobb jó. Igaz, hogy nehéz a választás. Ifjusági szini irodalmunk még csak pólyában hever, nincs jelenleg egyetlen gondos ápolója, Legsikerültebbek még a Forgó bácsi darabjai, Rudnyánszky Gyulától is bírnak néhány számbavehető, míg Dolinay, ki Ágai után ifjusági irodalmunk egyik leghivatottabb művelője, csak nagy ritkán udvarol Thália asszonynak. Van aztán még két gyűjteményünk ismeretlen szerzőktől — egyik most hagyta el a sajtót Szegeden — néhány fordítás Schmidt Kristóf és más német írók után: ez ifjusági szini irodalmunk alphája és omegája. Ily készlet mellett bizony bajos a válogatás. Csakhogy a tanító rendező nem tartozik ám szorosán ragaszkodni a sujethoz, az előadás élénkítésére itt egy szavalmányt, ott egy dalt vagy egy gyermekjátékot szőhet közbe. Csak nalmás ne legyen, inkább vig, mint szomorú, mert gyermekarczra jobban illik az öröm rózsapirja, mint a bánat borrongása.

Következik a szereplői kar összeállítása. Leánynövendékeinek között határozottan több alkalmas anyagot fogunk találni. Leánynak efféle dolgok megértéséhez gyorsabb a felfogása, átérzéséhez fogékonyabb a szive, tanulásához kitartóbb a szorgalma, bemutatásához több az ügyessége, és előadásához tán pörgőbb a nyelvecskéje. Mindamellett óvakodjunk leánynak ugynevezett nadrágszerepet adni, míg *vico versa* fiúnak szoknyába bujtatása már sokkal inkább megengedhető. Lehet egy és ugyanazon szerepet többnek is kiadni és a verseny eredménye döntsön a szereplő személyé fölé. Komolyabb természetű gyermeket, nem kell mindjárt hasznavehetetlennek declarálni, sokszor a neki való jellemben derekasan megállja a helyét. A szerepeket, hacsak, lehet, maguk írják le a gyermekek, persze tanító utasítása nyomán. Egy meghatározott napra kell, hogy imigy-amugy beleélték legyen magukat jellemeikbe, s a tanító bámulni fogja, mily gyorsan apercepálja ezt a gyermek. Akkor megtartják az olvasópróbát. A tanító előolvas, a szereplő utána. Ha szerepeiket elsajátították, következik a

csoportosító próba. Itt aztán jól kell ügyelni a gyermek állására, járására, gestusára, mimikájára és a darab helyes jelenetezésére. Sok lesz itt az idomítani és csiszolni való. Jönnek végül a rendes próbák és a főpróba, melynek már a kész színpadon lámpavilágítás mellett — hacsak az előadás nappal nem lesz — kell lefolynia. A próbák közepette kell gondoskodni a tanítónak teremről, színpadról, diszletről, coulissaról, jelmezeiről, világításról, jegyről stb. Teremmel majd minden iskola fog rendelkezni. A többi az élelmes tanítónak alig kerül valamibe. Egy nagylelkű és bőkezű kereskedő kölcsönzi a színpadhoz szükséges faanyagot, egy másik a lampionokat vagy lámpákat, egy harmadik a kellő villágító anyagot, egy előzékeny család ad tarka szőnyeget, festményt, butort stb. Egy pár lobogócskát a tanító maga készít. Decorációt ott, hol valami szintársulat időz, az igazgató a legnagyobb udvariassággal fog kölcsönözni. Jelmezeiről legtöbb esetben a szülő maga gondoskodik.

A tanító végre elkészült mindennel. A meghívók szétküldvék, a várva várt este közeledik. Közeledtével rendezőnk idegessége napról napra, majd óráról órára nőttön-nő. Megérkezett. A lámpák is meggyújtják, a hallgatóság gyülekezik. Utoljára végigtekint a rendező mindenben, és ekkor összes gondolkozása és érzése összeforr abban az egy óhajban: csak már túlesetem vón rajta. Nagy feszültség közt megszólal a csengetyű s a függöny felgördül. Azok az apró színészek előállanak és megindul a cselekvény. Bámulatos! Egy mákszemnyi elfogultság vagy zavarodottság nélkül fecsegnek, játszanak és mozognak, semmi nyomával annak a lámpaláznak, ami a nagyok első szárnypróbálgatásait a világot jelentő deszkákön olyannyira bénítani szokta. Így nem játszottak egy próbán sem. Mindenki brillirozni, önmagát felülmulni igyekezik. A taps viharja végig reng a termen és virágok özöne lepi el a színpadot. Az osztatlan tetszés e nyilatkozata, ha kevésbé objektív is, de nem kevésbé érdemlett. Legördül a függöny utoljára és a játéknak vége. Kis debutansaink teljesen megfelelkezve szerepeiktől, kigyulladt arczczal odasietnek drága övéikhez, kik soha sem voltak büszkébbek édes gyermekeikre, s hűséges buzgalmukat ölelés és csók árjával bőven jutalmazták. A méltó öröm ez, általános kifakadásában rendszerint csak egy emberről szoktak megfelelkezni, arról, ki éjjelt nap-pallá téve, a legnagyobb izgatottság rabja, e szép ünnepély megteremtője vala. Sebaj! Jutalmát leli abban a fényes erkölcsi sikerben, melyet növendékei arattak. Hát az anyagi siker? Ott jön sugárzó arczczal jelenteni a pénztárnok: Bevétel: ennyi, felülfizetés: ennyi, összes jövedelem: ennyi. A tanító hamarjában leszámítja a költséget és ime legvérmesebb reményei teljesültek. És ő elmereng. Én Istenem! Hány sorssujtotta szegény árvának keserves könnyeit lehet evvel letörölni? Hány észüditő és lélek-nemesítő jó könyvet lehet ezen az ifjuság s a nép kezébe juttatni? Hány küzködő szegény ifjut lehet vele segíteni röögös pályájuk törésében? S tanító-rendezőnk megnyugtatta, vigasztalva variálja magába a jezsuita mondást: A cél felejteti a szenvedéseket.

Kramer Miksa.

Vác, 1886.

Néhány szó Stark Samu nyitrai kartárs urhoz!

Az „Értesítő“ m. évi oktoberi számában, Stark Samu kartárs ur által irt a „zsidó iskola és a biblia-tanítás“ czimü közleményére bátor vagyok megjegyzéseimet ez úton megtenni.

Veszélyben látja kartárs ur a zsidó iskolát és szélnek eresztve a zsidó tanítókat azért, mert nem részesül a biblia tanítása s. t. b. Hogy mennyiben van igaza, azt ez uton megvitatni nem akarom. De igen is, állítása érveléseinek egyikét ugyanis: „a fiatal tanító nemzedék tetemes részénél tapasztalható hézagos készülséges buzgalom hiány“ volna oka a biblia-tanítás hanyatlásának. Ezt szó nélkül nem hagyhatom. Igaz ugyan, hogy azt tartja egy közmondás „akinek nem inge, ne vegye magára.“ Mennyiben vonatkozik ez reám t. i. milyen az én bibliai készülségem és ügybuzgalmam, ezt nem tartom szükségesnek a tisztelt olvasóval tudatni, és így, sértő-e Stark ur ezen merész állítása reám nézve, erről nem nyilatkozom. De a zsidó tanítóság fiatal nemzedékét sérteni, ilyen meggyalázó módon vádolni, őket tanítók és tanügybarátok előtt megsemmisíteni, tanítói erkölcsös érzületemnél fogva nem engedhetem. Ha mi önönmagunkat becsméreljük és kicsinyítjük, mit várhatunk a közönségtől. Visza utasítom ezen vádat, és kinyilatkoztatom, miszerint, Stark ur meggondolatlanságból rossz akaratát nyilvánította akkor midőn a fiatal tanítókat készületleneknek, buzgalom nélkülieknek mondja.*) Akkor midőn valakit egy tanítóképezde tanári kara képesnek talál tanképesítő okmányra, akkor az nem készületlen. Avagy pénzen vásárolják a diplomákat? Vagy talán nem lelkiismeretők és tiszta meggyőződésök sugalata alapján osztályoznak? Avagy az öreg kartársak mind ügybuzgók és tökéletes készülségűek? Nem tudom Stark ur működés tekintetben, melyik nemzedékhez tartozik; nincs szerencsém ismerni.

Azonban közleményeből következtetve annyit megtudtam, hogy azon tanítók közé tartozik, kik bibliát tudnak, és ügybuzgók, mert csak ön-magáról ilyen megalázó módon nem írta.

Ha az volt célja, hogy ezt az ország tanítóival tudassa, úgy kérem fogom, hogy az összes hirlapokban kürtölje az ő tudományos készülségét és ügybuzgalmát, de viszont kikérem magamnak, hogy a zsidó tanítóság egy tetemes részét ne gyalázza, ne sértse, és ne iparkodjék a tanító rendnek ártani, ha annak nem használhat. Legyen nyugodt kartárs ur, ha a fiatal tanító talán kezdetben nem is, de egy pár működési év után elég *Stark* lesz, hogy a zsidó felekezeti iskolát emelje, virágzását előmozdítsa, és mint zsidó tanító korszerű hivatásának megfeleljen. Különben, ha a három évvel ezelőtt elfogadott bibliaoktatási tanterv nem elégíti ki tisztelt Stark urat, úgy nagyon kérném, legyen szives a biblia penzumát és módszerét illető nézetét elmondani, és én majd bírok annyi buzgalommal, hogy esetleges vitába bocsátkozzam. Hiszem hogy segítségemre fog sietni a zsidó tanítóság fiatal nemzedéke, és lehet hogy mind győztes fogok vissza lépni a küzdterről.

Fiatal kartársaimnak pedig azt ajánlom, hogy fennen lobogtassák azt a zászlót a melyre írva van „Korszerű nevelés“ a mely alatt nem visszafelé, elavult rossz beosztás, túltömött, az életre elő nem készítő biblia halmazzal kinozzák a reájok bizott nemzedéket hanem megválasztva a szükséges dolgokat, az „előre“ jelszóval mutassák meg, hogy ők nem fogják Stark ur szerint a zsidó iskolát elejteni, hanem ellenkezőleg, a még sok helyt az ingovány és posványos földben létező iskolákat, a jót és szépét termő egészséges talajra fogják terelni a hol nem tövis, hanem rózsaterem.

Előre! ifju kartársak!!

Szeged, 1885 december 10-én

D e u t s c h S a m u,
szegedi tanító.

*) Mi Stark ur részéről rosszakaratot semmi esetre nem tételezünk föl.

Szerk.

EICHBERG ADOLF

1806—1886

Megpihenni tért, fáradt teste a nyugalom után áhitozott, s mosf ott van, hol az örök béke neki fényeskedik.

A kor, melynek fia volt, nagyon gazdag volt változatos eseményekben és fontos történelmi korszakokban. Megfigyelő szemtanuja volt ő a rohamos culturalis haladásnak, mely századunkat jellemezi. Élt és haladt ő a század művelődésének haladásával. Az eszmék kemény tusát, mely a század culturalis törekvésekkel karöltve járt, éber figyelemmel nézte, s így megedzett fogékony szelleme, mely a haladás szolgálatába állt.

Jóllehet korának nevezetes eseményei és vezéreszmeihez nem fűződik az ő neve, a nagy és dicső munka, melyet ő buzgón és teljes odaadással végzett, megis fennen hirdeti elévülhetlen érdemeit. Nem volt ő reformator, hanem roformelvek szolgálatában fejtette ki áldásdús tevékenységét. Nem gazdagította ő az irodalmat elméleti tanokkal és tételekkel, az ő érdeme nagyobb, ő a tett embere volt. Nem a holt betűnek volt tevékeny élete szentelve, hanem az élő szellemnek, ezt művelni, ezt ápolni, volt rendeltetése.

A munkakör, melyet ő magának e század művelődésének nagy munkájából kiszemelt, a zsidóiskola volt. Midőn hitsorsosaink politikai állásuknál fogva hazánkban az általános művelődés jótékony áldásától elzártán szellemileg merő tengéletet éltek, jött ő hozzánk, ki a haladásért rajongásig tudott lelkesedni, mint az oktatás és nevelés szent és magasatos ügyének fenkelt papja.

Bolygás volt osztályrésze az első években, melyeket hazánkban töltött, mivel eme ügynek, melyeknek ő szolgált, nem volt állandó otthonja, míg a n.-kanizsai izr. hitközség meghívta tanítónak.

Mint egy varázsütésre terjedt az ő tanítóskodása alatt a szellemi világosság áldásos hatása. Csodálni méltó volt azon üdvhozó leleményessége, mivel a gyakorlati élet követelményeit az iskola tágabb és szűkebb céljaival összeegyeztetni tudta.

Mint a gyakorlati iránynak előharczosa sikerült buzgó törekvésének a n.-kanizsai izr. kereskedelmi iskolát alapítani Ezen iskola szervezetét tökéletes összhangzásba hozta a gyakorlati követelményekkel. A n.-kanizsai kereskedelmi világ tagjai rang-, és felekezeti különbség nélkül és majdnem kivétel nélkül az ő iskolájából kerültek ki

Az érdemeket, melyeket magának 40 évi működése alatt mint tanító és igazgató szerzett, ezeket ecsetelni gyenge vagyok. Elismerték ezeket a legfelsőbb helyen egy érdemjel adományozása által, hirdetik ezeket intelligens tanítványai, kik közül számosan, mint őszbe borult férfiak koporsója mellett álltak.

* * *

Életrajzát ismerik e b. lap t. olvasói Boronkay tagtársom tollából.

Temetése f. h. 19.-én délelőtt 10 órakor a város közönségének, volt tanítványai és tagtársainak legnagyobb résztvéte mellett ment végbe. A helybeli tanintézetek tanulóifjusága felekezeti és rangkülömbőség nélkül részt vett az osztályvezetők vezetése alatt a gyászmenetben. Dr. Neumann

Ede, hitközségi főrabbi úr távolléte miatt megbizta az előjáróság Hoffmann Mór tanár urat a gyászbeszéd megtartásával, ki is e szomorú feladatnak a következő hatásos bucsuzlatóval rótt le a hitközség nevében a kegyelet adóját:

T. gyászoló község!

Egy hosszú tevékeny élet záródott le annak halálával, kinek földi maradványait e koporsó takarja s ki elhúnytával nemcsak azok szívére borított fájó keservet, kiket hozzá a gyermeki és rokoni szeretet benső kötelekei fűztik, hanem őszinte gyászt hozott azon százaknak s ezreknek is, kik az ő tágabb családját képezték, s kik hozzá tartoztak a meleg szeretet és igaz becsülés, a hála és tisztelet nem kevésbé erős kötelekeinél fogva.

De e gyász mellett a néma koporsóból az édes vigasztalás felemelő szózata beszél hozzánk s szívünk, lelkünk fájó keservét enyhíti.

Mert igaz, tisztelt gyászoló község, hogy a megsemmisülés lesújtó érzelme szállja meg szívünket, mikor a zsenge virágot, melyet a pusztító vihar ágáról letört, idő előtt hervadásnak látjuk indulni; — igaz, hogy nincs megindítóbb tárgya fájó részvétünknek, mikor az emberi élet fájáról egy egy erőteljesebb hajtást látunk lehullani, tevékenysége delelő pontján: de tiszteletteljes bánattal állunk meg a százados fa előtt, mely viharral vézszel daczolva, az isteni gondviselés által eléje tűzött rendeltetésének megfelelt, s ennek megfelelően, — kidőlt.

Tiszteletteljes bánattal, fájó részvétellel, belenyugodva emberi gyarlóságunk öntudatában a természet kifürkészhetetlen, változhatatlan törvényeibe, melyeknek alá vagyunk vetve. Ily százados fa volt a mi megdicsőült barátunk, Eichberg Adolf igazgató, több nemzedéknek páratlan buzgalmú, lelkiismeretes oktatója, ki ime lerótt a földi adóját, lelkét visszaadva annak, a kitől jön az élet és a halál.

Egyszerű, nemes jellemű, széplelkű volt a megholdogult, kinek lelke nem vágyott az üres, hiú csillogás után, kinek szemeit nem kápráztatta a fény; de ki lelkének meglegedését szíve örömét a hiven teljesített kötelesség, a pontos, lelkiismeretes munka a sz. rény körben teljesen betöltött hivatás büszke érzete képezte. Egyike volt azoknak a kiháló félben levő derék öreg tanítóknak, kiknek az iskola volt életük, s azért élet sarjadzott az iskolából.

Teljes élet volt ez. Az isteni gondviselés, ki neki örömtelen ifjúkort, munkával és fáradalommal teljes férfikort adott, megengedte, hogy életének estéjét a fölséges király elismerése, hitközségének tisztelete, az általa felnevelt nemzedékek forró hálája szende sugaraikkal bearanyozzák.

Az isteni gondviselés hosszúra nyújtotta drága barátunk életét és oly községbe vezette, hol korán felismerték a jobb és czélszerűbb nevelés és oktatás fontosságát, s azért buzgósága és tevékenysége oly hatáskörre talált, hol meg volt kimélve azoktól a keserű tapasztalatoktól, melyek sok helyütt a nevelés szerény napszámosát oly gyakorta érik. S azért áldás sarjadzott fel tevékenysége nyomán: községe tisztelettel környezte, tanítványai igaz és benső vonzalommal viseltettek irányában, mert a szeretet volt virága az ő kedélye folytonos derűjének, mely személyiségét az iskolában és iskolán kívül oly vonzóvá tette. Derült kedély sugárzott nemes szemeiből, s nyilatkozataiból az a valódi életbölcse ség, mely munkájának nagy eredményeit annyira érthetővé teszi. Hiszen majdnem félszázados örömnapja, melyet derék, minden szépért és nemesért hevülő hitközsége és az ő hálás szívű tanítványai rendeztek számára mutatja, mily maradandó

hatást gyakorlott ő azokra, kik az életpálya ismereteit tőle szerezték meg.

Szép élet az ily élet! De ha bőven termett is megdicsőült barátunk életutján a hála és elismerés mosolygó virága, nem volt ő megkímélve az élet csapásaitól sem. Előtte húnyt el áldott, jólelkű neje, gyermekeinek szerető édes anyja. Nagy csapás volt ez reá nézve, lesújtó nagy csapás, de fenntartotta őt a meg nem rendíthető isteni bizalom, mely fenntartotta őt akkor is, mikor derék nagyra nevelt fiát ragadta el a halál, melynek utját állani sem az orvosi tudomány, sem a feláldozó szülei és testvéri szeretet nem volt képes.

S ha édes otthona volt neki az iskola, az iskolából családja körébe vezették őt léptei. Valóban — az oly apai szeretet, melylyel ő viseltetett gyermekei iránt, ritka adománya a kegyes égnek.

Buzgó tevékenységének, páratlan munkásságának szétfutó ágai ott gyökereztek a kötelességérzetnek az apai feláldozó szeretet által megszentelt földjében.

Gyermekeit boldogoknak akarta látni, s ha van kegy, melylyel a gondviselő isten a szerető atyát megajándékozhatja, ez a kegy bizonyára az, hogy megéri gyermekeinek boldogságát s bennük látva magát megifjodva, nyugodtan hajtja le fejét az örök álomra, melyből e földön nincs ébredés.

S a mi derék barátunk nyugodtan hajthatta le fejét, ércznél mara-
dandóbb emléket állított magának azok szívében, kik őt el nem felejtik soha.

A magvető, elfáradva a munkától, pihenti kezét, de munkája nyomán felsarjadzik a százsoros áldás, melynek megszámlálója csak a Mindenható.

Temessétek el; adjátok át tetemeit az angyalföldnek. Önök pedig, az ő gyermekei és rokonai, kik ide jöttek mindnyájan, hogy a kedves apának megadják a végső tiszteletet, vigasztalódjanak azzal, hogy ritka halandónak adatott oly élet, s ritka halandónak oly csöndes nyugodt mondhatnám derült halál.

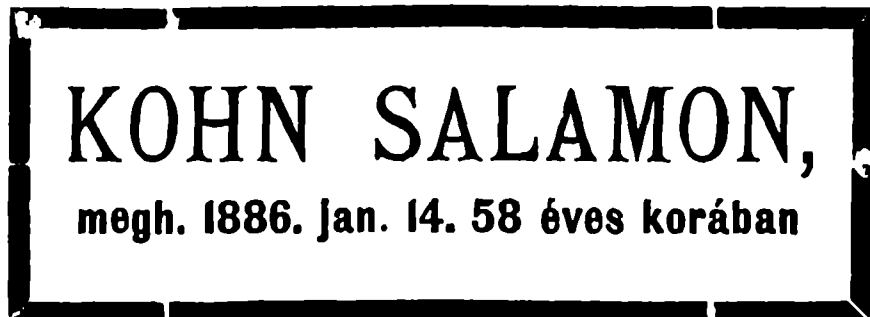
Te pedig felejthetetlen kedves öregünk, kit tisztelet környezett életed utján s tisztelet kísért sírodig, fogadt hitközséged nevében fájdalmas buszúszózatomat. Kegyelettel emlékszünk reád s ha bár körülöttünk és szívünkben gyász honol: a te koporsódból szól hozzánk a vigasztaló szó: ki soknak élt és használt, az nem hiába élt. Halálotat gyászolják sokan s életed példáját kegyelettel őrzik meg a késő nemzedékek is. Isten veled, Isten veled! —

* * *

A boldogult volt tanítványai nevében szólott Wollheim Ernő ur, helybeli kereskedő. Az izr. tantestült nevében Boronkay Károly, mint legidősbik tagtárs, mondta a bucsuztatót. *)

Gyászjelentéseket kibocsátottak a megdicsőült családja, a n.-kanizsai izr. hitközség elöljárósága, a n.-kanizsai izr. iskolák tanítótestülete és az orsz. izr. tanító-egyesület központi választmánya.

Öregfy.

Nincs széles e hazában zsidó tanító, ki e nevet nem ismerte volna. Harmincz éven át működött a fővárosban mint hitoktató. Az 1857. évben meg-

*) Midőn a lap jóformán már kész volt kaptuk Boronkay ur beszédének szövegét, melyet már sajnálatunkra fel nem vehettünk.

nyitott cs. k. mintafőtanodában ő lett kinevezve rendes hittanárnak és így mind azon tanítók, kik az 1873. évig kikerültek az izr. tanítóképző intézetből egyszersmint az ő tanítványai is voltak. Különféle iskolakönyvei nagy elterjedésnek örvendeztek és több kiadást értek, azonkívül a világnak mondhatni összes héber folyóiratainak munkatársa, vagy legalább levelezője volt.

Mindebből azt lehetne következtetni, hogy az a férfi, azon jeles állásnál fogva, a melyet kartársai között a fővárosban elfoglalt, utolsó napjait kényelemben, vagy legalább gond nélkül tölthette és családjáról is némileg gondoskodott. Fájdalom, éppen ellenkezőleg áll a dolog. Kohn Salamon f. h. 14.-én rövid betegség után elhunván, egy özvegyet és 7 gyermeket, ezek közül 5 kiskorút a legnagyobb inségben hagyott hátra. Jo hebraeista volt, biblia és talmudban nagyon jártas volt, szép költeményeket írt a próféták nyelvén, de pénzdolgokban — gyermek volt a szónak teljes értelmében. Egy jól sikerült héber dolgozat a Jeruzsálemben, vagy Liszában megjelenő folyóiratban, teljesen meglepétedtette, ha szombat vagy ünnepnapon az a szerencse érte, hogy a pesti főtemplomban a Thórához hívták — Áronida is volt — ez annyira kielégítette dicsszomját, hogy azt hitte, hogy nem csak ő, hanem családja is evvel jóllakott.

Szerencsétlensége, vagy inkább családjáé — hiszen ő mindig jó kedvben volt szegénységében is — az volt, hogy a cs. k. mintatanoda 1873. feloszlattatott. Kapott 1800 frt. végkielégítést. Rengeteg sok pénz volt ez előtte, ezen összegben legalább a Nákoféle házat megveszi, mely ott büszkélkedik a lánczid átellenében. De rövid idő múlva se pénz, se posztó, se állomás. A rabbiság mindig párfogása alá vette a kitünő hebraeistát és hitoktatásra küldötte ki a városi népiskolákba, de a hitközség rendes hittanárnak nem alkalmazhatta, mert a magyar nyelvet csak gyengén birta, és az csak magyar ajku tanítókat akart a fővárosi népiskolákban alkalmazni, nehogy megtámadtatásoknak legyen kitéve. Hogy mint óradijás mégis megállhatott, azt is csak egy fővárosi igazgató hnmánus lelkületének köszönhetette. Hálával említem itt föl, hogy említett igazgató, tisztelt kartársunk Schmit Gyula az illető helyen kinyilatkoztatta, hogy Kohn Salamonnal tökéletesen meg van elégedve, és hogy küldjék ki továbbra is iskolájához. —

Kohn Salamon végtisztessége nagyszerű volt. Idealistikus világnézleteit ismervén, bizony könnyebben esett volna neki a halál, ha tudja, hogy ennyi minden rendű és rangu ember, fogja koporsóját körülállani.

Ott volt a rabbiság teljes számban, az előjáróság, összes kartársai, a Röser és Prasser kereskedelmi iskolák igazgatói, Dr. Hoffer állami főreál-iskolai igazgató, igen nagy közönség, legalább 1000 iskolás-gyermek kik a sirig kísérték jószivű tanítójukat, és kit első helyen kellett volna neveznem, Schmit Gyula igazgató ur tantestületével, a zsidó növendékeivel és az intézet kath. gyermekek tisztelendő hittanárával. Öszintén megvallva, ismervén a magyar papságot, máskor egy kath. pap ezen kegyeletessége fölsem tűnt volna előttünk, de mai napság, a kath. vallás hivatott hirdetője részéről ez nyilvános demonstrációja annak, hogy a vallásnak semmi köze azon gyűlölködéshez, mit lelketlen izgatók a *kereszténység* vagy *keresztényenség* köpenye alatt üznek.

Dr. Kohn Sámuel gyönyörű szónoklatban ecsetelte az elhunyt érdemeit és e mellett a néptanító hivatásától oly módon nyilatkozott a nagy közönség előtt, hogy azt ohajtotta minden tanügy barát, bárcsak a törvényhozás és községek termeiben így fognák fel a néptanítók hivatását, akkor a néptanítók jobbléte nem maradna örökös jámbor óhaj. — És most vegyünk mi is bucsút az örök vigkedélyü kartárstól. Lengjen fölötte az örök béke és pihenjen békével!

Szántó.

I r o d a l o m.

„Elbeszélések a jelen és multból.“

E czimen indítottak meg egy ifjusági könyvtárt Singer Ede és társa székesfehérvári könyvkiadók, mely vállalatból havonként egy diszesen kiállított kötet jelen meg. Miután már az első kötet előttünk fekszik, annak értékét is megítélhetjük.

Az eddigi ifjusági írók nagy része két hibába esett; némelyek a gyermekvilágból szedték alakjaikat és az eseményt, melyben vagy csupa erényhősöket, vagy ördögöket jellemeznek. De nézetem szerint tévednek azok, kik azt hiszik, hogy a gyermek csak a saját körében jelentkező alakokat ismeri meg; mert a gyermek éppen felfelé tekint és egy férfit választ eszményképül, már pedig, ha gyermeki alakokat és cselekményeket mutatunk be, ez nem fog képzeléssel megegyezni és az olvasmány elveszti hatását, eltekintve azon lehetőségtől vajjon egy felnőtt ember beletudja e magát teljesen képzelni, a gyermekvilág mozzanataiba. Ezért tehát oly alakot mutassunk be a gyermeknek, a milyen ő maga is szeretne lenni, t. i. igazi férfit.

Ne legyenek azok sem angyalok sem ördögök, mert ez egyformaság mutató, hanem valódi földi lények, kik minden jóságuk mellett földi gyarlósággal is felvannak ruházva, vagy minden gonoszságuk daczára erkölcsi vonással is bírnak. Helytelen némelyeknek azon eljárása is, hogy az elbeszélés fonatát erkölcsi mondatokkal szakítják meg, eltekintve hogy az elbeszélés érdekességéből sokat veszít, azonfelül még az olvasót is unatja. A gyermek a maga módja szerint itéli meg az olvasmányt és az író, állítsuk csak elé a jót és rosszat, mutassunk be neki egy olvasmányt, melyben jellemekben változatos, a psychogra és ethikának megfelelő személyek különböző viszonyok között szerepelnek; a gyermek azt figyelemmel, érdeklél fogja olvasni és kikeresi magának a helyeset, azonkívül még minden képességét foglalkoztatja.

E kis kötetben foglalt két elbeszélés minden tekintetben megfelel azon követelményeknek, mit fennt az ifjusági iratok tekintetében felállítottunk. Az elbeszélések érdekfeszítők, tartalmuk magvas és bővelkednek erős erkölcsi és vallásos érzésű jellemekben.

A vállalkozó urak e nagy szolgálatra megérdemli a tisztelt közönség meleg pártfogását, azt kívánunk, hogy ezen ifjusági könyvtár minél számosabb gyermek kezei között forduljon meg, Az iskolaszék pedig üdvösebb olvasmányokkal nem jutalmazhatja meg a gyermekek szorgalmát, mint e könyvtár némely kötetével, melyek diszes kiállításuknál fogva is egészen arra valók.

Egy gyermekbarát.

Mózes hit- és erkölcestan az elemi és felső népiskolák számára. Kívánat Hochmuth Ábrahám veszprémi törabbi „Istenismeret és Istentisztelet“ czimű vallástani könyvéből, készítette Szép Lipót veszprémi tanító. Ára 30 kr Franklin-Társulat.

Szerző paedagogiai tapintattal azt tartotta meg az eredetiből, a mi az elemi iskolák felsőbb osztályait nem különben a felső népiskoláit látogató mindkét nembeli serdülő növendékek fölfogását meg nem haladja. Ennélfogva némelyik cikk, mint ide nem való részek helyesen kihagyattak; ugyszintén a bibliai idézésekből is csak annyi vétetett fel a mennyi a paragrafusokban kifejtett igazságok bizonyítására, indokolására szüksé-

ges volt. Hogy szerző arra is vigyázott, hogy a munka szép magyaros jelleget megőrizzen és a mennyire lehetett a mondatok is rövidre legyenek szabva csak is a könyv előnyére szolgál. Jellemző különösen, hogy ezen könyvecske, mely nem egészen 91 nyolcadrétű kis oldalra terjed oly bő anyagot tartalmaz a zsidó hitoktatás számára, valódi kincsbányához hasonlítható, melyből a tanító a serdülő zsidó ifju és leány szellemi nevesítésére és erkölcsi épülésére elég anyagot akarhat ki, mely munkásságában az eredeti mű hathatósan elősegítheti. E könyvecske ugyan elemi és felső népiskola számára van írva, de tartalmánál fogva haszonnal alkalmazható a polgári iskolákban mindkét nembeli növendékek számára és a középiskolák alsó osztályaiban is.

Miután kiállítása esinos, mint minden, a mi a Franklin-Társulat kiadásában megjelenik, ára pedig csekély, kívánatos, hogy a zsidó iskolákban minél szélesebb elterjedést nyerjen.

Kassán, 1886 január hóban.

Stern Jakob
tanító.

E g y l e t i é l e t.

Ügykezelés az 1885. évben.

Bevétel		Kiadás	
Egyenleg a mult évről	656.10	Segélyezések	727.64
Tagdíjak	1112.75	Özvegydíj	100.—
Adakozások	626.—	Takarékpénztári betétek	1480.—
Váltófizetés	5.—	Értékpapír vétele	320.64
Zilahy Sámuel fizetései	1155.—	Értesítő	612.90
Takarékpénztári kivétel	1000.—	Írói díj	30.—
Hirdetmények és előfizetések	58.—	Kezelési költség	497.90
	frt 4612.85	Zilahy Sámuel terhére	14.25
		Egyenleg a jövő évre	829.52
		frt 4612.85	

V a g y o n k i m u t a t á s.

Pénzkészlet	859	52	kr.
Takarékpénztári betét	1025	25	
Betét a magy jelzálog hitelbankba	645	63	
Állampapírok	14440	—	
Lederer B. utódainak alapítványa	1000	—	
Löw Lipót alapítvány	300	—	
Szántó Eleázár alapítvány	500	—	
Váltók	300	—	
Kiadónk tartozása	375	15	
Sidurlemezek és ingóságok	177	—	
Hátralékos tagdíjak 1885-ből	228	„	—
	Összesen	19850	frt 55 kr.

Budapest, 1885. decz. 31-én.

Reif Jakob,
ellenőr.

Kornfeld Gyula,
ellenőr.

Ózer Zsigmond
pénztárnok.

Vidéki köreink működése.

— A *szolnok-vidéki* kör december hó 3-án tartotta Mező-Turon rendes ülését Szontág Jenő ur elnöklete alatt. Ezen ülés jegyzőkönyve szerint megjelent 24 néptauító, azonkívül egy nagyszámu diszes közönség, melyben a reform. tanítótestület, a gymnasium tanári testület, az izr. és városi iskolaszék, a városi hatóság néhány tagja jelen volt.

Az elnöki megnyitó általános éljenzéssel fogadtatott, mire a napirenden levő tárgyak érdekfeszítő előadások kapcsán egymásután letárgyaltak. Érdekes és tanulságos is volt Dr. Lerner Fülöp m.-turi orvos „az iskolai egészségügy“ czimű felolvasása. Élénk eszmecserére Gettler Ignác előadása szolgáltatott okot, ki „*az iskolaszékről*“ értekezett, mely alkalommal több indítványt tett, így például: Minden vármegyében alakítsák a kir. tanfelügyelő elnöklete alatt egy a felekezetek, megyei bizottmány és tanítótestületek választottjaiból aránylagosan egybeállított *fegyelmi tanács*, melynek határozatai ellen a miniszterhez lehessen fellebbezni. Ezen indítványok érdemleges *tárgyalása* azonban a jövő ülésre halasztatott. Tárgyaltatott, az *önsegély* ügye is, melyre nézve javaslatképen határoztatik:

Minden haláleset vagy végadományozás az egyesület tagjaival közöltetvén, ezek kötelesek bizonyos, közgyűlési határozat folytán megállapított kis összeget, különbeni kizáratás terhe alatt 45 napon belül lefizetni.

Ezek és több kisebb nagyobb fontossággal bíró tárgyak elintézése után a körülés a legközelebbi találkozási helyül *Szarvast* jelölte ki. Lapunk szűk tere sajnos nem engedi, hogy ezen érdekes és a honi zsidó tanító-ság díszére való ülésről bővebben értekezzünk.

Köszönetünket fejezzük ki ezen ülésben megjelent kartársainknak, valamint mindazon hitközségeknek, kik tanítóikat uti költséggel ellátták. Az ez alkalommal belépett 10 új tagnak felvétele a választmány által már hivatalosan megtörtént.

— A *győrvidéki kör* m. év december hó 10-én Győrben tartott tanácskozmánya szinte nagy érdeklődést keltett e vidék zsidó tanítói és hitközségei körében. *Schön Bernát* kartársunk elnöklete alatt folyt az le. A 4 ivre terjedő jelentésből, e lap szűktere miatt szinte csak rövid kivonatot adhatunk, mely rövideége dacára fényesen tanuskodik tanítóink szellemi működése mellett.

Az elnöki magvas és ékes megnyitó után napirendre került tárgyak a következően intéztettek el:

A kör pénztárnoki jelentése (Pfeiffer Mór) köztetszéssel vétetik tudomásul.

A héber oktatás ügyében teendő javaslat végett kiküldött Baumgarten Sámuel szakszerű és élvezetes előadása élénk eszmecserére szolgáltatott okot, melyre nézve a vélemények elágaztak ugyan; de elnök tapintatos közbelépésére kimondatott az előadónak a kör köszönete szavaztatik, a kifejtett elvek szerinti tanítás nem kötelezőleg nyilvánítatik; de a tagok figyelmébe és pártolására ajánltatnak.

Tárgyilagosan hozzászóltak Sasvári Béla, Pfeiffer Mór és az elnök. Az *önsegély* ügyében hozott határozat különbözik a szolnoki kör által elfogadott javaslattól. Itt t. i. kimondatott, hogy a külön segély-intézménynek életbeléptetése nem czélszerű, miután ez külön járulékokat tételez föl, melyeket a tanító szerény viszonyainál fogva nem teljesíthet.

Az egyesület kiadványaira nézve a kör azoknak terjesztését erkölcsi

kötelességének kimondotta ; továbbá indítványoztatik, hogy az egyesület közp. választmánya felkérendő, miszerint az, a falusi zsidó iskolák számára egy könyvet kiadna, mely a hármass tankönyv módjára volna szerkesztendő, továbbá egy fordítás nélküli olcsó bibliát és végre egy oly fordított bibliát is, mely a bécsi Fuchs-féle bibliá szerint legyen berendezve.

Több apró ügy elintézése után szétszözlottak a tagok, miután Sasvári Béla ajánlatára *Csorna* jelöltetett ki a legközelebbi tanácskozás helyéül.

A győri izr. tanítótestület a vidéki kartársait egy közebed alkalmával *magyar* és zsidó vendégszeretettel ellátta mindennel a mi a testet „üditi.“ Fűszerezte az ebédet *Dr. Pfeifer Fülöp* iskolaszéki tag két üveg pezsgővel kíséretében küldött üdvkivánó sürgönye, és sok sikerült toaszt, mely általános lelkesülést keltett a különben is vig társaságba.“ —

Ezen kör ülés alkalmával három zsidó hitközség lépett az egyesület pártoló tagjainak sorába.

— *A közp. választmány* f. évi január 30-án tartott ülésében felolvasztott a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur mult évi december hó 16-án 22.361. sz. a. kelt magas körrendelete, melyben a folyó évi aug. hóban tartandó III. orsz. képviselői tanácsület közgyűlése elé tárgyalás végett kerülendő tételek felsorolva vannak.

E tételek a következők :

1. A népiskolai közegészségügy.
2. Az olvasókönyvek használásának módja.
3. Az ismétlő oktatás és minő legyen az ismétlő oktatás falun? minő a városban?
4. A kézügyességi oktatás célja, anyaga és módszere tekintettel hazánk közgazdasági viszonyaira.
5. A felnőttek oktatása a magyar beszéd elsajátítása érdekében.
6. A természetrajzi oktatás anyaga s módszere a népiskolában, kapcsolatban a mezei gazdaság, házi ipar és kézi ügyesség gyakorlásával.

E hat tételből a központi választmány beható eszmecsere után, melyben Szántó Eleázár, Lederer Ábrahám, Radó Vilmos, Csukási Fülöp, Csajági Béla és mások részt vettek, az elsőt, másodikat és negyediket szemelte ki a ministeri rendelet szerinti feldolgozás végett. Minthogy e tételek kidolgozásai folyó évi május hó végeig felsőbb helyre beterjesztendők, a közp. választmány elhatározta, hogy azok a Peszach-ünnepi szünidők alatt külön e célra tartandó közgyűlésben, a ministeri utasítás értelmében tárgyalatni fognak, mire összes tagjainkat tisztelettel figyelmeztetjük.

Január hóban fizettek tagdíjat:

Beer Mór, Ada	4 frt.	Reich Mór, Félégyháza	3 frt.
Brüll Soma, Pétervásár	3 „	Schneider Jak., S. A. Ujhely	2 „
Deutsch Imre, Ürmény	4	Schwarz Márk, Vác	2
Eichenbaum Ignác, Cs.-Apátfalva	2	Schlesinger Ármín, Érd	2
Fischer Ignác, Nyitra	4	Schwarz Károly, Barcs	2
Herzog Bernát, Puchó	3	Silmann Ármín, Mándok	2
Hirschler Dávid, N. Vázsony	2	Smolka Salamon, Cservenka	2
Kiss Vilmos, D. Pentele	4	Seltman Lipót, Párkány	4
Lévai Izor, Topolya	4	Spitzer Ignác, Battonya	4
Lustgarten I. A., Csáktornya	2	Süss Ármín, Högyész	2
Ornstein Salam., Jászberény	4	Strausz Zsigm., Z.-Tapoláza	2

Bak Izrael, dr. Budapest	2 frt.	Lippe József, H. Böszörmény	3
Baum Ármin, Perbele	2	Lipscher Jakab, Zsambék	4
Baumgarten Samu, Győr	2	Löffler Jónás, N. Beeskerek	4
Blitz Samu, Érsekújvár	2	Neufeld Ármin, Zólyom	4
Bogner Jakab, Vác,	2	Raab Dávid, Karczag	4
Buxbaum Henrik, Pozsony	1	Reisz Lipót, Aranyos-Marót	1
Braun Dávid, Győr-Sziget	4	Roth Ede, Mosony	2
Csukási Mór, Makó	4	Rosenberg M. Dáv. Topolya	4
Duneitz Dávid, D. Pataj	4	Schächter Kár, Győr-Sziget	3
Fischer József, Győr	2	Schiff Adolf, Szarvas	2
Fischer Mór, Hajdu Nádudvar	1	Schichtanz Ármin Szigetvár	2
Földesi Joáchim, Budapest	1	Schiller Berta, Mosony	2
Fleischmann Izráel, Zsambék	4	Schönbrunn Márk, Miskolcz	4
Frank Katicza, Kis-Szekeres	2	Sproncz Dávid, Miskolcz	4
Friedmann Bern., Nagy Bajom	2	Schön Bernát, Győr	2
Galantai Bernát Győr.	2	Schön Dávid, Budapest	2
Goldstein Jakab, D. Földvár	4	Spitzer Lipót, Szécsény	4
Grosz Gusztáv, Sz. Tamás	2	Stern Dávid, Dombóvár	2
Herzog Dávid D. Földvár	2	Stier Ignätz, Mosony	2
Horovitz Samu, Melsicz	1	Sticker Simou, Baja	2
Klein Ármin, Új-Kécske	2	Süssmann Károly, Pozsony	4
Kohn József, Szenicz	4	Tausig Mór, Gyöng	2
Kramer Miksa, Vác	2	Weinberger Róza, Győr	2
Leitner Samu, Homona	2	Weiss Mór, Dombóvár	2
Leitersdorfer József, L. Ró- zsahegy	1 frt.	Weisz Miksa, Galgóc	2

Helyreigazítás. A múlt számban kimutatott: Csukási Fülöp, Budapest 5 frt. helyett 4 frt olvasandó.

V e g y e s.

— *E számhoz Singer Ede és testvére, székes-fehértvári könyvkereskedői cég hirdetése van mellékelve*

— *Schlesinger József tanító ur* a budapesti izr. hitközségnél alkalmazásban levő Schlesinger Soma hittanár édes atyja életének 74 évében 50. évi tanítói működés után folyó hó 16-án 4 napi szenvedés után öröklétre szenderült. Hült tetemei folyó hó 17-én lettek nagy részvét mellett — valláskülömbőség nélkül — nyugalomra helyezve. Elhunyt, 30 évig működött a helybeli námesztói elemi iskolában (árvamegye). Mint tanító fáradhatatlan szorgalmu, mint ember csendes, becsületes és vallásos szellemű volt. Mely tulajdonságok őt úgy növendékeinél — kikhez az egész vidék számítható — valamint embertársainál feledhetlenné tették. A hitvese benne a gyöngéd férjet, gyermekei a szerető atyát, kartársai, barátjukat, tanítványai tisztelt és szeretett tanítójukat, a hitközség pedig derék, becsületes és vallásos tagját veszté. Lelje jutalmát fenn a menyekben mindazon nélkülözésekért, melyekkel itt lenn küzdenie kellett. Béke poraira !

— *A testvérintézetek ünnepélyei.* „Az orsz. tanítóképző intézet önképző köre“ folyó hó 1-én tartotta „Petőfi“ disz gyűlését. Nagyon válogatott közönség jelent meg. A felolvasásokon vörös fonalként huzódott a hazafias szellem. Mindegyik felolvasó ecsetelte a hallhatatlan költő érdemeit és lángeszét. Az emelkedett ünnepélyt a himnusz eláneklése zárta be.

Folyó hó 4-én tartotta az orsz. rabbiképző intézet a Mendelssohn Mózes halálának 100-ik évfordulója alkalmából rendezett diszgyűlését. Az ünnepély Friedmann M. főkantor tanár ur egy gyászdalának eléneklésével vette kezdetét. Többféle érdekes és beható felolvasás tartatott. Kecskeméti ifj. elnök magvas és velős beszédben említette a nagy bölcsész érdemeit. Dr. Herczeg részletesen foglalkozott a biblia fordítás hatásáról és befolyásáról. Nagyon kívánatos volna, mondá, ha egy magyar Mendelssohn, aki ilyen sikerült műfordítást a hazai nyelven dolgozná ki, találkozónék. Továbbá Spira olvasta fel sikerült héber fordítását Mendelssohn Jeruzsáleméből. Egy szép szavalattal és a himnusz eléneklésével végződött a valóban Mendelssohn emlékéhez méltó ünnepély. Nagyon diszes közönség volt jelen. Igy pld. Wahrmann orszgy. képviselő, Szántó Eleázár sat.

Ugyanazon napon délután istentisztelettel egybekapcsolt Mendelssohn ünnepély tartatott az orsz. tanítóképzőben. Deutsch H. kép. igazgató ur egy eszmedus beszédet tartott. A nagy bölcsész életét nagy vonásokban festé és rámutatott arra a szegény zsidó ifjura, aki minden tanító nélkül oly magas polczra emelkedett. A többek közt azt mondá: „Felsorolom Mendelssohn műveit. Számuk nem nagy, de művei nem is számlálандók, hanem tartalmuk szerint mérendők és a tudomány mérlegén Mendelssohn művei felérnek az ó- és középkori bölcsészeti irodalom egész tartalmával. Jóllehet, hogy mi nem Mendelssohn nyelvén beszélünk és nem fordítjuk a szentírást és vallástudományt az ő nyelvével, hanem más nyelven beszélünk, más nyelven fordítjuk a szentírást és vallástudományt, általában mégis Mendelssohn szelleme az, amelynek fényében haladunk a vallástudomány terén és az ő szavait követjük. Él még most is és élni fog nemzedékről nemzedékre, mert a jámbor ember emlékezete áldássá válik, örökáldássá nemzedékről nemzedékre, Ámen.

— *A magyar Zsidó Szemle* f. é. februári száma a következő tartalommal jelent meg: TUDOMÁNY. *Kohn Sámuel*. A szombatosok. I. *Vajda Béla*. Nágara Izraél. I. *Kaufmann Dávid*. A kutya jutalom, Deut. 23, 19. IRODALOM. *Stern Abrahám*. A hittanítás és irodalma. *Klein Mór*. Emlékezés Löw Lipótra. *Löw Immánuel és Kulinyi Zsigmond*. Válasz. *Kecskeméti Lipót*. Charizi költeményeiből. TÁRSADALOM. *Perls Ármin*. A reformált izr. egyház. A zsidó anyakönyvek rendezése Bözöd-Ujfalu. ÉRTESÍTŐ. Országvilág. — *Adler Lipót és Laufer Lajos*. Ungár Joél emlékezete. — *Rosenspitz Sándor*. Amerikai levél. KÜTFÖK. A reform. izr. egyházra vonatkozó iratok. Miniszteri rendeletek az anyakönyvi kerületek ügyében. VEGYES. Irodalmi hírek. — A szombatosok. — *Straschun Mátyás* — *Salamon Ibn Gabiról* — A figyelő. — Mendelssohn-ünnep. — *Dr. Rosenberg Sándor*. — Kivándorlók. — A windsori új pap. — A budapesti szent egylet. — Az angol parlament. — A zsidók kiűzése Poroszországban. Zsidó zsurnalisztika. — Helyreigazítás. A boriték hátsó lapjának két oldalán: Hirdetések.

Szerkesztői üzenetek.

Zemplémi Jakab, Bpest. Szép tehetségre mutató cikke térszüke miatt a jelen számból kiszorult, de a következő számban bizonyosan fog megjelenni. — *Süssman Károly*, Pozsony. Az ön neve a tagok sorából csak tévedésből maradt ki. Bocsánatot! — *K. M., N.-Kanizsa*. Lapunk szűk tere sajnálatunkra akadályozott bennünket különben jeles és nagy fáradsággal összeállított munkáját folytatólagosan közölni, — *B. S. Léva* Dolgozata majd jön.

Nyom. GARAI MÓR Budapest, Károly-körut 3, Huszárház.